

Program własny

ARTETERAPIA – TERAPIA PRZEZ SZTUKĘ

Adresat: uczniowie gimnazjum upośledzeni umysłowo w stopniu umiarkowanym lub znacznym

Przygotowała : mgr Ewa Szatyńska
nauczyciel Zespołu Szkół Specjalnych
w Opolu

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	3
II. Cele edukacyjne	4
III. Procedura osiągnięcia celów	5
IV. Spodziewane efekty	6
V. Metody i formy pracy	7
VI. Treści nauczania	8
VII. Kształtowanie umiejętności	10
VIII. Ewaluacja	17
IX. Ocena osiągnięć uczniów i arkusz diagnostyczny	18
X. Przykładowe konspekty zajęć	21
Emocje	22
Dziwny stwór.....	24
Tajemnicza jaskinia	26
Batik.....	28
Ozdoby wielkanocne z masy solnej	31
Mandala	34
Odbitka-jesienny liść.....	37
Maska karnawałowa z masy papierowej	40
Tęczą spełnionych marzeń	42
Kolaż.....	44
Portret – fotografia	46
Reportaż – nasza szkoła.....	48
XI. Bibliografia	50

WSTĘP

*Sztuka jest dojrzewaniem, ewolucją,
uniesieniem umożliwiającym wyjście z
ciemności w blask światła*

Jerzy Grotowski

Sztuka jest odbiciem ludzkich marzeń, ideałów, wartości i dążeń w niej ujawniają się uczucia i emocje, jest ona nieodłącznym atrybutem ludzkiej egzystencji i pełni w niej rolę *katharsis*.

Termin „arteterapia” pierwszy raz pojawił się w latach czterdziestych XX wieku w literaturze anglojęzycznej. W polskim piśmiennictwie pojęcie to zaczęło funkcjonować nieco później i było zamiennie określane jako: „kulturoterapia”, „arteterapia”, „arterapia”, „artoterapia”, „terapia rysunkiem” itd. Pojęcie „arteterapia” pochodzi od słów: *ars* – sztuka i *therapeuein* – leczenie.

Podstawa programowa w procesie edukacyjnym uznaje prawo osób niepełnosprawnych do rozwoju we własnym tempie i na miarę własnych możliwości, w związku z tym edukacja uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym opiera się między innymi na indywidualnych programach edukacyjnych.

Tworząc własny program „Arteterapia – terapia przez sztukę” pragnęłam skonstruować narzędzie, które dzięki szczególnemu działaniu terapeutyczno-relaksacyjnemu wspomogłoby proces edukacji ucznia o obniżonej sprawności intelektualnej. Terapia sztuką ma przyczynić się do ekspansji rozwoju, dojrzałości, ma stanowić siłę uzdrawiającą, która ukształtuje nowe jakościowo stosunki z otoczeniem.

Program ten poszerzy ofertę terapeutyczną oraz ofertę zajęć plastyki i techniki, a każdy nauczyciel będzie mógł poszczególne jego fragmenty dostosować do własnego planu pracy.

CELE EDUKACYJNE

Zgodnie z założeniami podstawy programowej i określonymi w niej ogólnymi celami edukacji uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym wyróżnić należy cele główne oraz szczegółowe, które stanowią istotę działań arteterapii.

Cele główne programu:

1. **Diagnoza**, która pozwoli rozpoznać potrzeby emocjonalne, poznawczo-rozwojowe oraz możliwości manualne u dzieci.
2. **Terapia** polegająca na wzroście zdolności percepcyjno-poznawczych, socjalizacji, uzewnętrznieniu przeżyć i doznań, usprawnieniu możliwości ruchowych
3. **Relaksacja** pozwalająca na odreagowanie wewnętrznych napięć, niepowodzeń, frustracji i agresji.

Cele szczegółowe:

1. Pobudzenie wszechstronnego rozwoju ucznia.
2. Rozwijanie zainteresowań i uzdolnień artystycznych.
3. Stwarzanie możliwości do własnych wypowiedzi za pomocą różnorodnych środków artystycznych.
4. Wyposażenie w niezbędne umiejętności plastyczne oraz wiedzę z tego zakresu.
5. Rozwijanie sprawności manualnej.
6. Podnoszenie poziomu samoakceptacji.
7. Rozładowanie negatywnych napięć, emocji i agresji.
8. Poznanie różnego rodzaju materiałów do wykorzystania w procesie tworzenia.
9. Zrozumienie istoty samodzielności i odpowiedzialności za wykonane zadanie.
10. Uaktywnienie i otwarcie się ucznia mającego problemy z nawiązywaniem kontaktów.

PROCEDURA OSIĄGANIA CELÓW

Osiągnięcie założonego celu będzie możliwe poprzez:

- usuwanie barier poznawczo-emocjonalnych utrudniających aktywność twórczą
- rozbudzanie motywacji do działań artystycznych
- stworzenie atmosfery wzajemnej życzliwości i tolerancji
- poszerzanie wiedzy z różnych dziedzin plastyki
- dostrzeżenie indywidualnych potrzeb oraz predyspozycji ucznia
- dostrzeżenie ucznia jako członka grupy i kształtowanie w nim umiejętności współzycia w grupie
- motywowanie do pokonywania trudności pojawiających się w trakcie pracy
- stworzenie atrakcyjnego systemu nagradzania
- prezentowanie twórczości dziecka w szkole i środowisku
- branie udział w konkursach plastycznych
- stworzenie atmosfery wzajemnej życzliwości i tolerancji

SPODZIEWANE EFEKTY:

Uczeń:

- zna różne materiały plastyczne i potrafi je wykorzystać w sposób twórczy
- posiada różne umiejętności plastyczne
- rozwija wrażliwość estetyczną
- posiada większy zakres możliwości komunikacyjnych a swoje myśli i emocje wyraża w sposób społecznie akceptowany
- zwiększa poziom samoświadomości (działań, zachowań) i akceptacji siebie
- nawiązuje prawidłowe kontakty z rówieśnikami
- potrafi podejmować samodzielne decyzje i odpowiadać za nie
- posiada umiejętność twórczego spędzania wolnego czasu

METODY I FORMY PRACY

Metody pracy:

- objaśnienie
- pokaz
- obserwacja
- burza mózgów
- pogadanka
- drama
- metoda praktycznego działania
- relaksacja
- metoda Dennisona

Formy pracy

- indywidualna
- zbiorowa
- grupowa
- wyjście w plener

TREŚCI NAUCZANIA

Aby urozmaicić i uatrakcyjnić pracę z uczniami zaproponowałam nowe i nietypowe rozwiązania oraz już znane, ale wzbogacone o dodatkowe elementy, takie jak łączenie z sobą różnych form działania artystycznego w dowolnych kombinacjach. Tematem każdej z podanych propozycji *ekspresji plastycznej* może być na przykład utwór muzyczny (*muzykoterapia*) czy impresja na temat przeżyć, związanych z obejrzanym filmem (*filmoterapia*), spektaklem teatralnym lub przeczytaną książką (*biblioterapia*). Inscenizacja teatralna (*dramatoterapia*) łączyć może z sobą wszystkie rodzaje form. Elementami dodatkowymi w każdej z nich mogą być świece i olejki zapachowe (*aromaterapia*) lub kolorowe lampiony (*chromoterapia*).

Muzykoterapia – to jeden z elementów kompleksowego oddziaływania terapeutycznego. Muzyka jest nosicielem treści emocjonalnych, może działać kojąco, przeciwlękowo lub pobudzać i aktywizować.

Biblioterapia – kontakt z literaturą piękną i poezją, wprowadzając dziecko w świat fikcji, staje się substytutem wyzwolenia od choroby czy niepełnosprawności.

Ekspresja plastyczna – jest formą likwidacji napięć i negatywnych emocji. W czasie tworzenia dzieła plastycznego następuje ekspresja własnej osobowości poprzez dokonywanie zabiegu przekształcania rzeczywistości zewnętrznej i własnego „ja”.

Chromoterapia – kolor jest jednym z najlepiej rozpoznawalnych dla nas źródeł energii. I tak barwy ciepłe stosujemy do pobudzenia aktywności, natomiast barwy zimne do wywołania efektu uspokajającego.

Aromaterapia – przyjemny zapach pomaga odprężyć się i wpływa zarówno na naszą kondycję fizyczną, jak i psychiczną. Olejek lawendowy uspakaja, a olejek cytrynowy pobudza. Odpowiednio zastosowane mogą być doskonałym uzupełnieniem procesu arteterapii.

Dramatoterapia – definiowana jest jako postępowanie terapeutyczne, rehabilitacyjne i lecznicze, wykorzystujące różne formy psychoterapii grupowej w połączeniu z formami artystycznej wypowiedzi teatralnej.

Filmoterapia – opowieść filmowa dostarcza wzorców postaw i zachowań, skłania do zastanowienia, pozwala inaczej spojrzeć na problem, czasami potwierdza nasze doświadczenia i wnioski, innym razem prowokuje do nowego spojrzenia.

Przedstawione poniżej treści przeznaczone są do klas gimnazjalnych dla młodzieży upośledzonej w stopniu umiarkowanym oraz znacznym.

Zajęcia mogą się odbywać w ramach lekcji plastyki, techniki, kółek zainteresowań oraz świetlicy szkolnej.

Czas trwania zajęć może być dobierany według aktualnych potrzeb oraz indywidualnych umiejętności ucznia.

TREŚCI NAUCZANIA

1. Umiejętność porozumiewania się z otoczeniem

- a) stwarzanie możliwości do własnych (niewerbalnych) wypowiedzi za pomocą różnorodnych środków artystycznych.

2. Rozwijanie percepcji wzrokowej i spostrzegania

- a) działania plastyczne: rysunek, malarstwo, rzeźba, fotografia, filmowanie
- b) posługiwanie się technikami: collage, frotage, orgiami, linoryt

3. Twórczość artystyczna

- a) aktywny udział w zajęciach arteterapii

4. Poznanie najbliższego środowiska społecznego

- a) udział w konkursach plastycznych
- b) wystawach plastycznych
- c) warsztatach prowadzonych przez artystów plastyków
- d) zajęciach w plenerze

5. Kształcenie techniczne

opanowanie umiejętności posługiwania się różnorodnymi materiałami oraz narzędziami wyrazu artystycznego:

- a) pędzel, ołówek, kredka, węgiel, dłuto
- b) cyfrowy aparat fotograficzny, kamera wideo
- c) glina, plastelina, masa solna, farby wodne, klej, papier-mâché

KSZTAŁTOWANIE UMIEJĘTNOŚCI

RYSOWANIE

- ▶ **rysowanie ołówkiem**
- ▶ **rysowanie węglem**
- ▶ **rysowanie tuszem**

Rysowanie martwej natury, rysowanie portretu, rysowanie obiektów natury lub przedmiotów

▶ **rysowanie ołówkiem i gumką**

Kartkę z bloku technicznego pokrywamy przy pomocy ołówka. Następnie gumką do gumowania, gumujemy na niej dowolne wzory.

▶ **rysowanie świecą**

Do tej techniki najlepiej nadają się zwykłe świece, białe lub kolorowe. Kolorowe są lepsze, bo rysunek nimi wykonany jest lepiej widoczny na białym papierze. Dziecko wykonuje dowolny rysunek na kartce z bloku, może on składać się tylko z kresek, można też pokrywać płaszczyzny, posuwając po papierze świecą położoną na boku. Gdy rysunek jest skończony, zamalowujemy dużym pędzlem całą kartkę papieru farbą akwarelową, najlepiej w ciemnym odcieniu: czarną, ciemnobrązową, granatową. W miejscach zarysowanych świecą pozostają białe kreski lub płaszczyzny. Podczas rysowania nie należy naciskać świecy zawsze jednakowo, dzięki temu farba przedostanie się do papieru gdzieś przez cienką warstwę świecy. Tło pod obrazek nie musi być w jednym kolorze, można wcześniej pomalować je np. w pasy, korzystając z farb akwarelowych.

▶ **kolorowa wydrapywanka**

Do garnka z gotującą wodą wlewamy mąkę wcześniej rozpuszczoną w mniejszej ilości wody i mieszamy. Po chwili gotowania (bardzo krótko) otrzymujemy już klej, który powinien być gęstości śmietany. Klej wlewamy do naczynia, w którym chcemy przygotować klejówkę i dodajemy do niego farbę w proszku, taką jaką używa się do malowania ścian w proporcji: dwie części kleju + jedna część farby. Po dokładnym wymieszaniu próbujemy pomalować klejówką kawałek papieru, jeśli farba jest za gęsta należy dodać trochę wody. Należy pamiętać jednak o tym, że klejówka powinna być gęsta dla otrzymania dobrego efektu pracy. Po zamalowaniu papieru tworzymy wzory przy pomocy patyka zaostrego na kształt łopaty lub innych przedmiotów takich jak: grzebień, tekturka czy szczoteczka do zębów. Podkład z klejówki może być wykonany w kilku kolorach.

▶ **rysowanie na papierze ściernym**

Na wyciętej powierzchni papieru ściernego drobnoziarnistego, rysujemy obrazek kredkami ołówkowymi lub suchymi pastelami.

▶ **rysowanie różnymi przedmiotami**

Na kartce farbami w różnych kolorach robimy kilka kleksów. Przygotowujemy małe samochodziki-zabawki, które posiadają gumowe opony o różnych wzorach bieżników i

jeździmy nimi po kleksach w dowolne strony. Im ciekawszy będzie bieżnik kół samochodu, tym lepszy będzie efekt pracy.

► rysowanie na podłożu z masy mydlanej

Płatki rozpuszczamy w niewielkiej ilości wody (podgrzewamy aż do uzyskania masy o gęstości śmietany), a następnie dodajemy odpowiedni barwnik. Na duży arkusz brystolu przenosimy przy pomocy grubego pędzla masę. Rozprowadzamy ją dłońmi po całej powierzchni. Dowolne wzory można tworzyć bezpośrednio palcami, można także odbijać całe dłonie. Prace należy umocować do sztywnego podłoża, żeby po wyschnięciu nie uległy zniekształceniu.

► rysowanie nitką

Przygotowujemy nitki różnej grubości oraz farby w kilku kolorach. Wybraną nitkę zanurzamy w farbie, unosimy ją nad kartką i energicznie puszcamy. Nitka przybiera dowolny kształt. Nakrywamy ją drugą czystą kartką. Pracę przyciskamy ciężkim przedmiotem i powoli wyciągamy nitkę. Następnie rozdzielamy kartki. Działania można powtórzyć kilka razy, zanurzając nitki o różnej grubości w farbách o dowolnych kolorach.

► rysowanie techniką frotażu

Do wykonania prac techniką frotażu wykorzystujemy przedmioty o wyraźnej fakturze: tapety, papier ścierny o różnej grubości, monety, szyby w drzwiach o wypukłych wzorach, firanki, serwetki, grube tkaniny obiciowe. Można także wykorzystać materiał przyrodniczy: korę drzew, liście, kamienie. Na wybranej powierzchni umieszczamy kartkę papieru i pocieramy ją ołówkiem, kredką woskową lub specjalnymi grafitami. Można tworzyć ciekawe kompozycje umieszczając na podłożu kilka przedmiotów tworzących całość. Można także zastosować wcześniej przygotowany szablon (np. wycięty z brystolu kształt), który podkładamy pod kartkę, a następnie boczną krawędzią kredki kreślimy szerokie linie odbijając kształt szablonu.

MALOWANIE

► malowanie tęczy na dużych formatach

Przy dźwiękach muzyki relaksacyjnej, cała grupa maluje tęczę na bardzo dużym formacie. Na wcześniej zaznaczone pola nakładamy trzy podstawowe kolory rozwodnionej farby: czerwony, żółty i niebieski, pozwalając im mieszać się ze sobą w miejscu łączenia poszczególnych farb. Zwracamy szczególną uwagę na to, jakie kolory powstają z połączenia poszczególnych farb, robiąc dodatkowe próby na kartkach przygotowanych obok (staramy się uzyskać kolor zielony, pomarańczowy, brązowy, fioletowy). Poniżej powstałej tęczy tworzymy dowolny rysunek, który zamknie całą kompozycję.

► malowanie na chusteczkach higienicznych

Chusteczkę higieniczną rozkładamy na kartce. Delikatnie pokrywamy ją farbą przy pomocy dowolnego narzędzia malarskiego: wypełnionego balonika, wacika, gałganka, miękkiego pędzla. Należy uważać, aby nie rozerwać chusteczki. Po wyschnięciu delikatnie odrywamy chusteczkę od kartki i naklejamy ją na inną kartkę w dowolnym kolorze. Brzegi

kartki zawijamy na szerokość jednego centymetra. W ten sposób powstanie ramka obrazka. Na tak przygotowanej chusteczce naklejamy dowolne, przygotowane wcześniej elementy z kolorowego papieru lub innego materiału. Podczas malowania chusteczki, przenikająca przez nią farba pokrywa znajdującą się pod spodem kartkę. Tworzy na niej ciekawe wzory. Można ją także wykorzystać jako tło do innej pracy plastycznej.

► **malowanie na cukrze**

Na tackę wysypujemy cukier najlepiej gruboziarnisty i rozprowadzamy go w taki sposób, aby równomiernie pokrył całą powierzchnię. Z brystolu wycinamy szablon o określonym kształcie (np. jabłko, gruszka, serce, parasol). Szablon smarujemy dokładnie klejem i posmarowaną stroną kładziemy na powierzchni cukru. Po wyschnięciu powierzchnię pokrywamy farbami plakatowymi.

► **malowanie na gazie**

Przygotowujemy arkusz brystolu. Pokrywamy go klejem. Na powierzchni kładziemy gazę higieniczną. Dokładnie ją dociskamy, starając się uzyskać jak najbardziej gładką powierzchnię. Następnie pokrywamy ją farbami plakatowymi, tworząc dowolną kompozycję. Po wyschnięciu oprawiamy w ramkę lub umieszczamy w antyramie.

► **malowanie na lukrowanej powierzchni**

Przygotowujemy roztwór wody z cukrem o dużym stężeniu. Przy pomocy grubego pędzla pokrywamy nim całą powierzchnię kartki z bloku technicznego. Następnie na mokrą powierzchnię przy pomocy pędzla наносimy farby plakatowe malując dowolne wzory.

► **malowanie na mokrym zmiętym papierze**

Technika typu „mokre w mokrym”. Arkusz białego papieru mocno gniciemy i moczymy w wodzie. Następnie wyciągamy i rozkładamy na tekturze. Malujemy na nim dowolną kompozycję stosując akwarele. Po wyschnięciu pracę naklejamy na arkusz brystolu i umieszczamy w ramce. Prace można wykonać także na papierze jedynie zamoczonym w wodzie, pomijając gniecie.

► **malowanie na podłożu z kaszy manny**

Karton lub kartkę z brystolu pokrywamy równomiernie warstwą kleju. Ważne jest, aby warstwa pokrywała dokładnie całą powierzchnię. Następnie posypujemy ją kaszą manną. Dociskamy delikatnie dłonią rozprowadzając ją po całej powierzchni.

► **malowanie na podłożu z pończochy**

Na plastikową obręcz nakładamy pończochę. Naciągamy ją, robiąc na krawędziach obręczy dwa mocne węzły (po przeciwnych stronach). Zbędne części pończochy odcinamy. Przy pomocy pędzla przenosimy na napiętą powierzchnię farby plakatowe w różnych kolorach, wykonując dowolny obraz.

► **malowanie kamieni**

Kamienie o różnych wielkościach i kształtach dobrze oczyszczone, malujemy farbami plakatowymi według własnych pomysłów dzieci. Pomalowane farbami kamienie możemy utrwalić malując je bezwonnym, wodnym lakierem bezbarwnym.

TECHNIKI RÓŻNE

► wydzieranki

Jedna z prostszych technik plastycznych, często stosowana w pracy z dziećmi. Jest wspaniałą okazją do ćwiczeń sprawności palców i dłoni. Rozwija wyobraźnię i zachęca do twórczego działania. Istnieje wiele sposobów tworzenia wydzieranek. Podczas działań można stosować wiele różnorodnych materiałów, dzięki czemu efekty mogą być zaskakujące.

► collage

Technika plastyczna polegająca na tworzeniu kompozycji poprzez łączenie różnych materiałów, a następnie naklejanie ich na wybrane powierzchnie. Wybrane fragmenty można wypełnić np. farbą plakatową, zakolorować kredkami czy mazakami.

► woskowe obrazki

Strugamy kredki świecowe (uważajmy, aby nie pomieszać kolorów). Na kartce papieru układamy z ostrużyn dowolną kompozycję (dość cienką warstwę). Na tak przygotowany podkład nakładamy arkusik kalki technicznej lub folii aluminiowej (przy kalce technicznej możemy lepiej kontrolować efekty) i całość lekko przepasowujemy żelazkiem. Pod wpływem ciepła kredki rozpuszczają się i tworzą kolorowe plamy, co da nam efektowną pracę.

► frotage

To technika polegająca na odbijaniu przedmiotów o wyraźnej fakturze na powierzchni papieru. Wykorzystujemy przedmioty naturalne (deski, kamienie, liście, pióra) oraz przedmioty codziennego użytku (monety, sitka, kryształy, tarki do jarzyn, haftowane tkaniny, puzzle, gruboziarnisty papier ścierny itp.). Można przygotować specjalne płyty kartonowe z naklejonymi paskami, plecionkami, kołami lub postaciami. Wybrane przedmioty nakrywamy kartką papieru i pocieramy ją grafitem lub kredką woskową. Wcześniej można przygotować szkic rysunku i uzupełnić go dowolnymi fakturami na zasadzie kolorowanki, podkładając pod kartkę różne przedmioty.

► mandala

Słowo to pochodzi z Indii i oznacza centrum, obwód lub koło magiczne. Malowanie mandali jest jednym ze sposobów odnalezienia wewnętrznej harmonii. Wywiera korzystny wpływ na kształcenie człowieka, pobudza i rozwija twórcze myślenie. Wpływ mandali na psychikę człowieka jako pierwszy w Europie zauważył szwajcarski psychoanalityk Karol Gustaw Jung. Uważał on, że malowanie obrazów kół pozwala zupełnie nieświadomie przejść w stan medytacji, a wytworzony w ten sposób wewnętrzny spokój pomaga odzyskać psychiczne siły.

Na brystolu z uprzednio namalowanym okręgiem i zaznaczonym punktem centralnym malujemy koła lub inne dowolne kształty zawsze w określonym kierunku, ruchem spiralnym w stronę okręgu od środka lub do środka. Malujemy tylko kolorami, które lubimy. Tworzenie mandali powinno odbywać się w ciszy, skupieniu i przy dźwiękach spokojnej muzyki.

► wydrapywanki na podkładzie z pasteli

Całą powierzchnię kartki brystolu lub tektury pokrywamy kredkami pastelowymi (wzory dowolne). Następnie całą powierzchnię pokrywamy tuszem. Po wyschnięciu przy pomocy patyczka wydrapujemy dowolny wzór.

► wydrapywanie w plastelinie

Na kartkę z bloku technicznego nakładamy kawałki plasteliny (najlepiej w jednym kolorze, raczej ciemnym) i rozprowadzamy je palcami w różnych kierunkach – aż do uzyskania jednolitej powierzchni. Po wypełnieniu całej kartki wydrapujemy w plastelinie za pomocą zapalek, wykałaczek lub przyciętych patyczków dowolne wzory. Całość można utrwalić lakierem bezbarwnym.

► prace z użyciem płatków kosmetycznych

Białą kartkę pokrywamy farbą plakatową. Przygotowujemy płatki kosmetyczne. Smarujemy je z jednej strony klejem. Następnie na wyschniętej powierzchni kartki układamy z nich kompozycję. Mazakami dorysowujemy dowolne elementy.

► prace z wykorzystaniem drewnianych wiórow z kredek i ołówków

Wykorzystamy cienkie, skrawane wióry, które powstają podczas ostrzenia drewnianych oprawek ołówków lub kredek. Z drewnianych wiórków tworzymy kompozycje na powierzchni kartki. Przyklejamy je stosując klej roślinny. Pracę można urozmaicić, dorysowując do kompozycji kredkami świecowymi lub pastelami dodatkowe elementy. Drewnianymi wiórkami możemy także pokrywać wycięte, pokryte klejem szablony o dowolnych kształtach.

► kulki z bibułki

Z karbowanej bibuły wycinamy paski o szerokości 1 centymetra. Odrywamy kawałki bibuły, a następnie palcami formujemy z nich kulki, które umieszczamy w przygotowanych wcześniej pojemnikach (w każdym pojemniku inny kolor). Przygotowany szablon pokrywamy klejem, następnie wypełniamy powierzchnię kulkami o odpowiednich kolorach.

► stemplowanie

Polega na odbijaniu stempli o różnych wzorach na papierze lub innym materiale. Technika ta daje możliwość wykonania szlaczków prostych, poprzez stosowanie jednego wzoru lub szlaczków złożonych z kilku występujących rytmicznie wzorów. Metodę stemplowania można wykorzystać także podczas tworzenia złożonych kompozycji mozaikowych. Do stemplowania można wykorzystać różne nietypowe przedmioty: gumki recepturki, gumki frotki, korki, balony nadmuchane niewielką ilością powietrza lub wypełnione różnymi materiałami (mąką, solą, mąką ziemniaczaną itp.), zgniecioną gazetę lub gałganki, obręcze po taśmach klejących, nakrętki, wieczka ciekawie wytłaczane oraz nacięte wcześniej ziemniaki.

► odbijanie stóp i dłoni

Korzystając z nietoksycznych farb wodnych, na białych lub kolorowych kartkach papieru odbijamy stopy i dłonie. Następnie tworzymy z nich kompozycje, uzupełniając je przy pomocy pędzla farbami plakatowymi.

► nakrapianki z wosku

Kartkę dowolnego formatu pokrywamy plamami z płynnego wosku (kapiąca świeca). Plamy z wosku mogą stanowić bazę do tworzenia: kwiatów, owadów poprzez dorysowanie, przyklejanie brakujących elementów. Kartkę pokrytą woskowymi plamami dzieci mogą oglądać pod światło i wypowiadać się na temat własnych spostrzeżeń.

► tworzenie kompozycji z nasion

Przygotowujemy kartki brystolu z narysowanymi dowolnymi konturami lub gotowe szablony. Pokrywamy ich powierzchnię klejem, a następnie wypełniamy nasionami spożywczymi takimi jak: kasza jaglana, kasza gryczana, kasza jęczmienna (mazurska, wiejska, pęczak), kasza kukurydziana czy płatki owsiane. Można także wykorzystać nasiona zbóż, słonecznika, pestki z dyni, siemię lniane, pieprz, ziele angielskie.

► mozaika z makaronu

Gromadzimy drobne makarony o różnych kształtach i kolorach. Na przygotowanym kartonie (białym lub kolorowym) układamy dowolną kompozycję i przyklejamy mocnym klejem. Makarony układamy gęsto i dociskamy dłonią do podłoża. Kompozycję możemy również mocować na podłożu z plasteliny i uzyskać dodatkowo kolorowe tło. Fragmenty pracy można pomalować plakatówką lub akwarelą.

► batik na papierze

Na kartce z bloku technicznego (białej lub kolorowej) wykonujemy rysunek klejem (możemy wykorzystać klej w sztyfcie, klej płynny, rozcieńczony klej biurowy lub wikal). Malujemy pędzlem zamoczonym w kleju lub bezpośrednio ze sztyftów. Linie naszego rysunku powinny być dokładnie pokryte klejem i dość szerokie. Rysunek pozostawiamy do całkowitego wyschnięcia (prawie natychmiast wysycha klej w sztyfcie). Następnie całą kartkę pokrywamy wodoodpornym tuszem kreślarskim i ponownie czekamy, aż praca wyschnie. Do kolejnego etapu pracy przenosimy się do łazienki. Obrazek kładziemy na kawałku tektury lub deseczce i klej z warstwą tuszu spłukujemy pod kranem. Możemy zmywać palcami, pędzelkiem, a nawet pomóc sobie szczoteczką do rąk. Uważajmy jednak, aby przede wszystkim zmywać linie rysunku, a nie tło. Stosujemy kartki z bloku technicznego, gdyż zwykły papier szybko namaka i często się przedziera.

► odlewy z gipsu

Do wykonania tej pracy potrzebny jest gips (może być budowlany), pojemnik np. talerzyk jednorazowy, materiał, który chcemy odbić (liście, owoce, warzywa, kamienie itp.), odrobina oleju, spinacz. Formę, do której wlejemy gips oraz odbijane przedmioty smarujemy olejem. Gips mieszamy z wodą do konsystencji gęstej śmietany w taki sposób, żeby była pozbawiona grudek. W nacięciu pojemnika umieszczamy spinacz, który będzie pełnił rolę haczyka. Nacięcie pojemnika należy zabezpieczyć taśmą. Do przygotowanej formy wlewamy gips. Odbijane przedmioty lekko nakładamy na gips i nieznacznie dociskamy. Po około 10-15 minutach ściągamy płaskie przedmioty i tekturę falistą, płytkę wyjmujemy z formy. Wystające nierówności obcinamy nożykiem i pozostawiamy prace do dokładnego wyschnięcia. Po kilku dniach, kiedy płytka jest już całkowicie sucha i lekka, przystępujemy do malowania. Do tego celu możemy użyć farb wodnych, a następnie pomalować bezbarwnym lakierem.

► kukielki z drewnianej łyżki

Z drewnianej łyżki, skrawków niepotrzebnych tkanin, resztek włóczki robimy postacie ulubionej baśni np. „Czerwony Kapturek”, aby stworzyć z mini teatrzyk. Scenografię tworzymy z tekturowego pudełka skrawków kolorowego papieru i innych dowolnych przedmiotów. Przygotowaną inscenizację możemy zaprezentować swoim kolegom i koleżankom podczas uroczystości szkolnej.

► zielone i błękitne lampiony

Z prostokątnego tekturowego opakowania wycinamy jak największe powierzchnie ścianek

w taki sposób, aby pozostała w miarę stabilna konstrukcja pudełka oraz jego dno. Cztery jego ścianki oklejamy zieloną lub błękitną bibułą. Na dnie pudełka przyklejamy plastikową zakrętkę a następnie stawiamy w niej świecę. Lampiony możemy wykorzystać podczas kolejnych zajęć jako element chromoterapii.

► **origami**

Jest starą wschodnią sztuką tworzenia figurek z papieru. Reguły nakazują składać papier bez nacinania i klejenia. Korzenie sztuki sięgają do starożytnych Chin, w których narodziła się ona wraz z wynalezieniem papieru. Wytwory origami możemy wykorzystać na wiele okazji w zależności od potrzeb i umiejętności uczniów.

► **kręcimy reportaż z wycieczki szkolnej**

Za pomocą kamery kręcimy film podczas wycieczki szkolnej. Wybrane fragmenty zgrywamy na komputer komponując odpowiedni podkład muzyczny, tworząc tytuł i napisy końcowe, jak w prawdziwym reportażu. W czasie montażu o pomoc można poprosić profesjonalistę.

► **fotografia**

Korzystając z aparatu cyfrowego uczymy się fotografować na zadany temat, na przykład: portret, moje miasto, jesienne impresje, radość, smutek, zwierzaki itp. Wybieramy ciekawe fotografie wykonane podczas zajęć z arteterapii, rozmawiamy o tym, co w nich jest interesujące i dlaczego nam się podobają. Wybrane fotografie oprawiamy w passe-partout a następnie zawieszamy je w odpowiednich miejscach komponując wystawkę.

EWALUACJA

Przedmiotem ewaluacji będą uczniowie uczestniczący w zajęciach arteterapii. Arkusz diagnostyczny przedstawiony poniżej umożliwi gromadzenie informacji, które będą pomocne w określeniu, w jakim stopniu zamierzone cele edukacyjne są realizowane. Ewaluacja odbywać się będzie również poprzez obserwację uczniów podczas zajęć, analizę ich prac oraz aktywności na zajęciach.

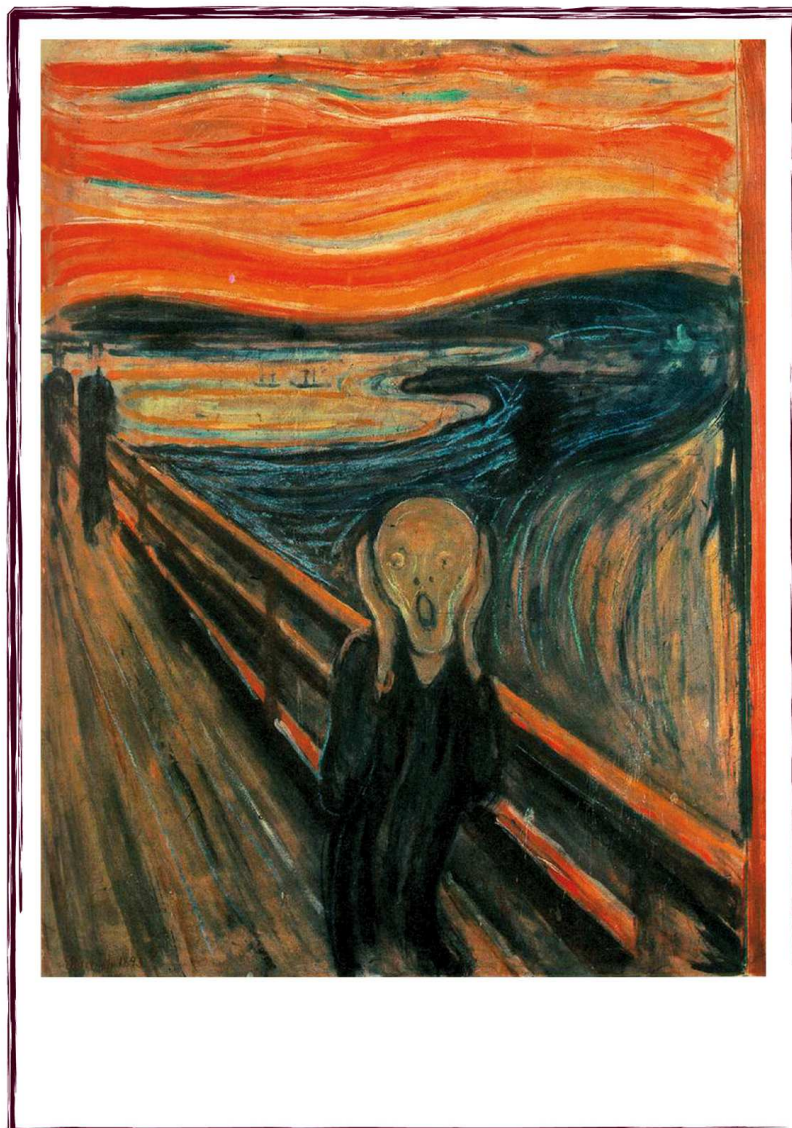
Wnioski uzyskane w trakcie ewaluacji programu pozwolą na ewentualną jego modyfikację w kolejnym roku szkolnym.

OCENA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW I ARKUSZ DIAGNOSTYCZNY

Często dzieło sztuki pojmowane jest jako wytwór nie tylko chęci uzewnętrznienia się autora, ale głównie jako efekt warsztatu, geniuszu i umiejętności manualnych twórcy. Tymczasem w arteterapii najważniejszą rolę odgrywa sam fakt tworzenia, czyli „otworzenia się” za pomocą pędzla, kredki, tańca.

Korzystając z arteterapii w warunkach szkolnych tworzy się kryteria oceny na użytek nauczyciela, za pomocą których będzie można śledzić efekty pracy i dzięki temu obrać kierunki dalszych działań pedagogicznych.

PRZYKŁADOWE KONSPEKTY ZAJĘĆ

„Krzyk” Edward Munch – źródło internet

Emocje

Cele:

- ♣ rozładowanie emocji, wyciszenie, zrelaksowanie

Czas: 5 minut

Materiały i narzędzia:

- ♣ małe kolorowe baloniki
- ♣ pojemniki z ciastoliną

Spodziewane efekty:

- ♣ poprzez przelanie emocji na przedmiot umie się odprężyć, rozładować, wyciszyć,
- ♣ umie się skoncentrować na dalszej pracy.

Wprowadzenie:

Jest to prosta forma stworzenia narzędzia, które będzie pomagało uczniom w odstresowaniu.

Etapy pracy:

1. Każdy otrzymuje gumowy balonik i tzw. ciastolinę (ciastolina jest miększa od plasteliny).
2. Uczeń ma za zadanie włożyć całą ciastolinę do środka balonika. Najprościej, formując małe kulki.
3. Gdy ciastolina jest już w środku, należy zawiązać balonik tak, by nie było w środku powietrza, by całe wnętrze balonika wypełniała ciastolina.
4. Każdy uczeń może go teraz przez kilka chwil gniesć, międlić i dusić, by przelać w ten sposób cały dzienny bagaż zmartwień i trosk.

Takim narzędziem możemy się posługiwać przed rozpoczęciem każdego zajęcia.

Stwór - internet - autor nieznany
art-finds.blogspot.com

Dziwny stwór

Cele:

- ♣ kreatywne myślenie
- ♣ kształcenie wyobraźni plastycznej
- ♣ produktywność i oryginalność
- ♣ umiejętność przedstawienia wrażeń słuchowych

Czas: 45 minut

Materiały i narzędzia:

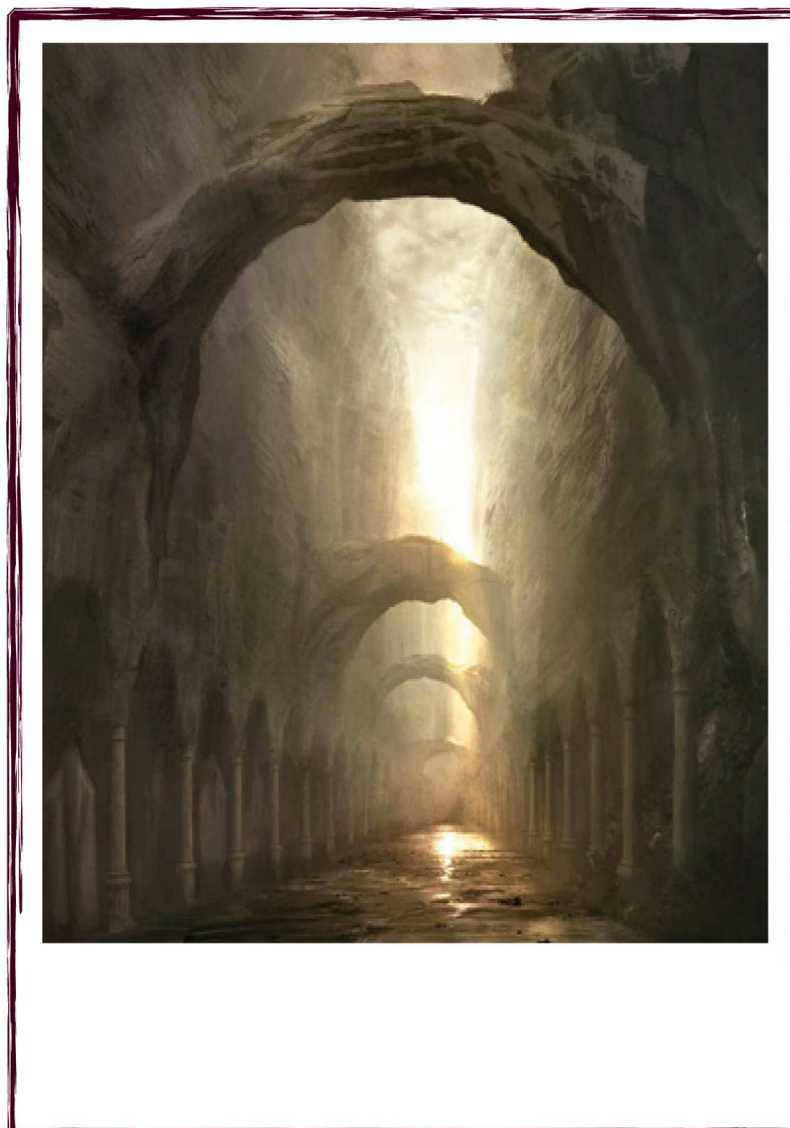
- ♣ odtwarzacz CD
- ♣ płyta CD z utworem pt. „Gnom” M. Musorgskiego
- ♣ farby
- ♣ tempery
- ♣ brystol

Spodziewane efekty:

- ♣ umie wykorzystać potencjał swojej wyobraźni
- ♣ potrafi stworzyć postać na podstawie wrażeń słuchowych

Etapy pracy:

1. Uczniowie wysłuchują utworu.
2. Po wysłuchaniu proszeni są o przedstawienie swoich wrażeń na kartce.
3. Istotną rolę odgrywają ty zarówno kształty, jak i barwy. Omówienie prac.

Tajemnicza jaskinia - internet - autor nieznany
www.etapetki.com.pl

Tajemnicza jaskinia

Cele:

- ♣ kształtowanie wyobraźni i inwencji twórczej
- ♣ twórcze poznanie siebie i innych
- ♣ kreatywne myślenie

Czas: 30 minut

Materiały i narzędzia:

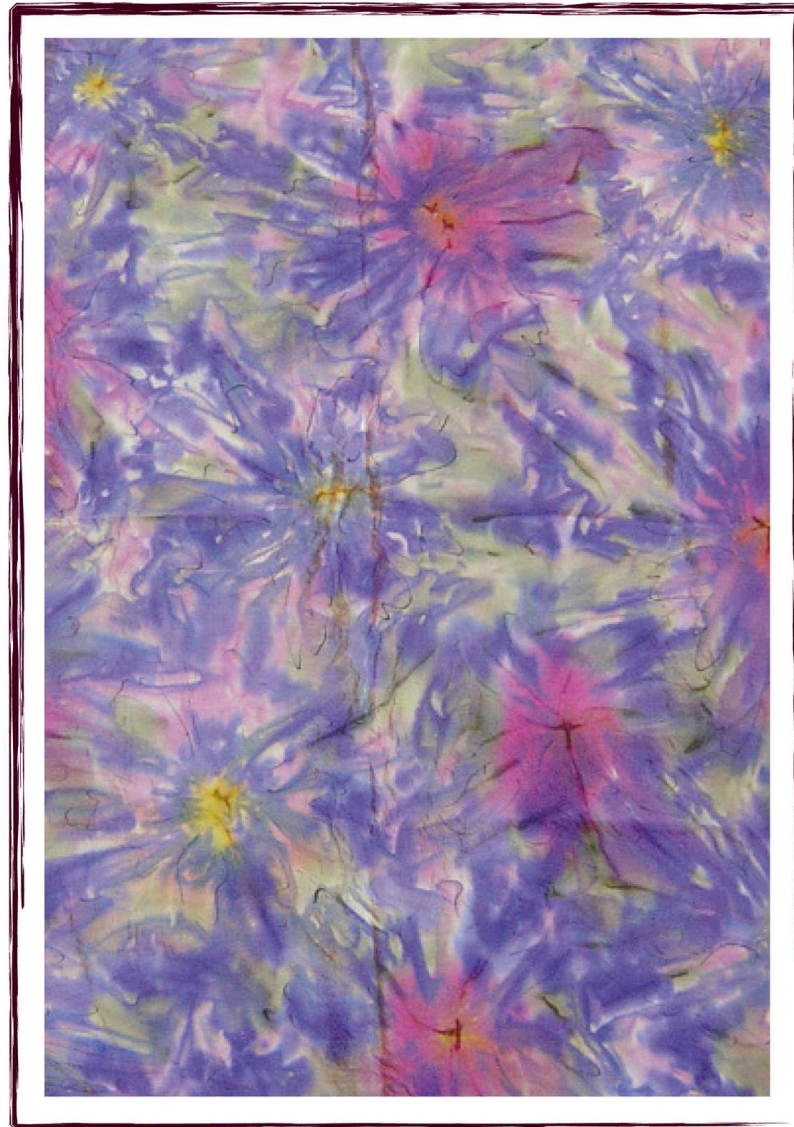
- ♣ sountrack z filmu „Solaris” Clifffa Martineza
- ♣ kartka papieru
- ♣ ołówek, kolorowe kredki
- ♣ świeca zapachowa

Spodziewane efekty:

- ♣ potrafi zilustrować uczucia i wyobrażenia
- ♣ umie nazwać uczucia towarzyszące powstawaniu pracy

Etapy pracy:

1. Uczniowie kładą się na materacach, zamykają oczy i starają się zrelaksować. W tym czasie nauczyciel zapala świece zapachowe i włącza muzykę.
2. Po chwili nauczyciel wprowadza uczniów w temat prosząc, aby wyobrazili sobie, że spacerują górską ścieżką w tajemniczym lesie, kiedy nagle zauważają wejście do jaskini...
3. Po 15 minutach uczniowie proszeni są o narysowanie własnych uczuć towarzyszących podczas przebywania w jej wnętrzu (zapachów, kolorów, nastrojów). Zebrane rysunki eksploracji jaskini przedstawiają obrazowe ujęcie różnych etapów podróży uczestników zajęć oraz zawierają unikalne powtarzające się obrazy i symbole. Jest to ćwiczenie, które zdaje się stymulować wyobraźnię oraz treści metafizyczne, skutkując bogactwem symboli, obrazów oraz uczuć.
4. Kiedy prace są już gotowe, każdy z autorów wypowiada się na temat swoich przeżyć i wrażeń związanych z tym przeżyciem.

Batik – Joanna Birkenmayer

Batik

Cele:

- ♣ zapoznanie z techniką batiku na tkaninie
- ♣ poznanie plastycznych walorów techniki: spontaniczność, dekoracyjność, nieprzewidywalność efektów
- ♣ stwarzanie możliwości do własnych wypowiedzi

Czas: 2 godziny

Materiały i narzędzia:

- ♣ sukno
- ♣ farby
- ♣ воск
- ♣ pomoce: reprodukcje batików Jolanty Wabik-Wielgus; źródło - Internet

Spodziewane efekty:

- ♣ zna historię i pochodzenie techniki batiku
- ♣ potrafi sukcesywnie pokonać kolejne etapy pracy aż do uzyskania efektu końcowego

Wprowadzenie:

Wzmianki o tej technice plastycznej spotykamy w literaturze w odniesieniu do takich tworzyw jak: tkanina, ceramika, papier, drewno. Jako technika zdobienia tkanin znana była już w Chinach za czasów dynastii Ming (około 1368 roku). Rozwinęło się tam jedwabnictwo zdobione techniką batiku, z motywami roślinnymi, zwierzęcymi. W Indiach od wieków wykonywane są batiki wielobarwne, uzyskiwane poprzez wielokrotne zanurzanie w barwniku. Ornamentyka, motywy figuralne, roślinne, twory fantastyczne fascynują swym pięknem.

Etapy pracy:

1. Pokaz prac wykonanych w tej technice: Jolanty Wabik-Wielgus, źródło - Internet.
2. Projekt wstępny – szkic, rysunek roboczy w skali 1:1.
3. Naniesienie rysunku ołówkiem na białym płótnie o wymiarach 150x150cm.
4. Nanoszenie rozgrzanego wosku na tkaninę zgodnie z rozrysowanym motywem (pędzlami, narzędziami do wosku).
5. Barwienie przez zanurzanie w barwniku, suszenie.
6. Odprasowanie wosku gorącym żelazkiem.
7. Wykończenie brzegów tkaniny przez obszycie maszynowe.
8. Analiza uzyskanych efektów, prezentacja, ekspozycja.

Sposób wykonania:

Batik jednobarwny. Do miseczki nalewamy płynny klej biurowy. Pędzlem maczanym w kleju wykonujemy rysunek na brystolu. Klej można kłaść obficie. Po wyschnięciu cały rysunek pokrywamy tuszem malując miękkim pędzlem (tak, aby nie rozmazać kleju). Gdy tusz zupełnie wyschnie kładziemy papier na deseczce lub tekturze i zmywamy pod kranem. Zmyje się klej warstwą tuszu, a z ciemnego tła wyłoni się biały rysunek.

Ozdoby z masy solnej – Uczniowie kl. III c gimnazjum
Zespołu Szkół Specjalnych w Opolu

Ozdoby wielkanocne z masy solnej

Cele:

- ♣ poznanie receptury masy solnej i tajników związanych z jej otrzymywaniem i obróbką
- ♣ pobudzanie ekspresji twórczej
- ♣ rozwijanie sprawności manualnej
- ♣ kultywowanie tradycji świątecznych

Czas: 2 godziny

Materiały i narzędzia:

- ♣ surowce do wytworzenia masy solnej
- ♣ farby akrylowe nietoksyczne
- ♣ pędzelki
- ♣ guziki, koraliki, koronki, tasiemki
- ♣ inne ozdoby pasmanteryjne

Spodziewane efekty:

- ♣ zna składniki masy solnej, potrafi ją wyrobić
- ♣ umie modelować formy przestrzenne
- ♣ projektuje własne ozdoby
- ♣ potrafi łączyć ze sobą poszczególne elementy i dekory

Wprowadzenie:

Tworzenia wyrobów z masy solnej jest dzisiaj bardzo popularne. Jest to prosty sposób na wykonanie pięknych ozdób i wspianała zabawa. Podstawowymi składnikami masy solnej jest mąka, sól i woda. Jednak przepisy są nieco zróżnicowane w zależności od tego, co chcemy modelować z masy. Nabierając praktyki w tworzeniu dzieł z masy solnej każdy sam nieco modyfikuje przepis.

Etapy pracy:

1. Zapoznanie uczniów z przepisem na wykonanie masy solnej.

Masa solna, podstawowy przepis: 200g mąki, 200g soli, 125 cm³ wody. Mąkę wymieszać z solą i dodawać wodę (tyle, aby masa była plastyczna, ale niezbyt rzadka), wyrabiać 5-10 minut. Masa solna do wyrobu małych i dokładnych elementów: 200g mąki, 200g soli, 100g mąki ziemniaczanej, 150 cm³ wody. Masa solna schnąca na powietrzu: 200g mąki, 200g soli, 2 łyżki kleju do tapet, 125 cm³ wody.

2. Udzielenie niezbędnych wskazówek.

Wskazówki dotyczące przygotowania masy solnej:

- jeśli masa wymaga więcej wody oznacza to, że podczas pieczenia modele mogą pękać,
- klej do tapet przed dodaniem do masy lepiej jest wcześniej rozrobić oddzielnie,
- podczas wykonywania modeli resztę masy należy przechowywać pod przykryciem, aby zabezpieczyć ją przed wysychaniem,
- nie użytą część masy należy przechowywać w szczelnie zamkniętym pojemniku i w chłodnym miejscu; zachowuje świeżość przez kilka dni.

Wskazówki dotyczące modelowania:

- poszczególne elementy podczas łączenia ze sobą należy lekko zwilżyć w miejscu łączenia,
- podsuszone elementy można połączyć używając rozcieńczonej masy solnej,
- do wypełnienia grubych elementów najlepiej jest użyć zmiętej folii aluminiowej,
- masę solną można podczas ugniatania zabarwić na dowolny kolor dodając pigmentu
- można używać różnych narzędzi do modelowania (nożyczki, patyczki, grzebień, nożyki, wyciskacz do czosnku – znakomity do wyrobu włosów),
- powierzchnie modelu można pokryć czymś w rodzaju „kruszonki” tak jak w pieczeniu ciast, można też nadać fakturę odciskając na powierzchni np. koronkę lub po wysuszeniu posmarować klejem i posypać piaskiem, kaszą itp.,
- do usztywnienia wysokich modeli można robić podpórki (z tektury, drutu, deseczek),
- wysuszone modele można pomalować farbami (akrylowe, tempery itp.) i polakierować bezbarwnym lakierem.

Suszenie modeli z masy solnej:

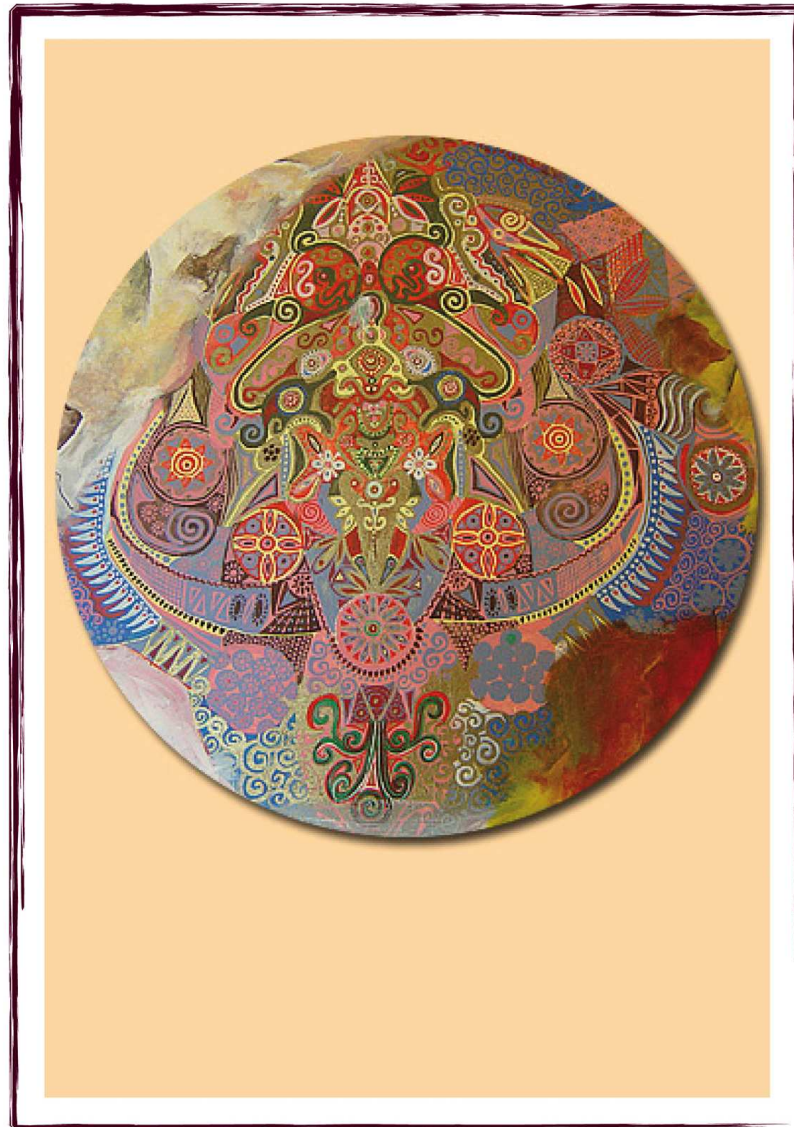
- suszenie na powietrzu jest bezpieczne dla modeli ale niestety trwa bardzo długo,
- w piecyku gazowym suszenie powinno się odbywać w bardzo niskiej temperaturze (początkowo 50-70° C), najlepiej przy lekko uchylonych drzwiczkach,
- można suszyć modele w piecach elektrycznych (zalecana temperatura około 75° C),
- kuchenka mikrofalowa nie nadaje się do suszenia modeli,
- lepiej kłaść modele na srebrną blachę, czarne bardziej się nagzewają i w tym przypadku należy bardziej obniżyć temperaturę,
- na koniec suszenia można model przyrumienić co daje ciekawy efekt, w tym celu należy podwyższyć temperaturę do około 200° C i części modelu, które powinny pozostać białe należy przed podwyższeniem temperatury przykryć folią aluminiową,
- czym wolniej będzie się tworzyła skorupka na modelu tym mniejsze prawdopodobieństwo popękania.

3. Wyrabianie masy.

4. Formowanie modeli z zastosowaniem materiałów pasmanteryjnych (koronki, tasiemki, koraliki, guziki itp.).

5. Po ostygnięciu (najlepiej na kolejnych zajęciach) malowanie farbami akrylowymi.

6. Dyskusja dotycząca przebiegu pracy.

Mandala - Joanna Birkenmayer

Mandala

Cele:

- ♣ rozładowanie negatywnych napięć i emocji
- ♣ zachęcanie do ekspresji twórczej
- ♣ relaks, wyciszenie, odprężenie
- ♣ koncentracja uwagi

Czas: 2 godziny

Materiały i narzędzia:

- ♣ gotowe szablony z namalowanym okręgiem
- ♣ cyrkiel, pędzelki
- ♣ farby, kredki
- ♣ magnetofon
- ♣ płyta CD z muzyką relaksacyjną

Spodziewane efekty:

- ♣ nabywa motywacji do pracy
- ♣ podwyższa poziom samoakceptacji, odkrywa własne możliwości twórcze
- ♣ umie się wyciszyć, skupić, pracować bez pośpiechu
- ♣ potrafi dostrzec i zastosować powtarzalność elementów
- ♣ osiąga psychiczną równowagę

Wprowadzenie:

Słowo „mandala” pochodzi z Indii i oznacza centrum, obwód lub koło magiczne. Malowanie mandali jest jednym ze sposobów odnalezienia wewnętrznej harmonii. Wywiera korzystny wpływ na kształcenie człowieka, pobudza i rozwija twórcze myślenie. Wpływ mandali na psychikę człowieka jako pierwszy w Europie zauważył szwajcarski psychoanalityk – Karol Gustaw Jung. Uważał on, że malowanie obrazów-kół pozwala zupełnie nieświadomie przejść w stan medytacji, w którym człowiek osiąga wewnętrzną integrację. Twierdził, że pozwalają one człowiekowi odnaleźć jedność między tym, co nieświadome, a tym, co świadome. Natomiast wytworzony w ten sposób wewnętrzny spokój i odprężenie pomaga odzyskać psychiczne siły, zwłaszcza w sytuacjach wielorakich napięć, jakie funduje nam dzisiejszy świat.

Etapy pracy:

1. Rozdanie brystoli z uprzednio namalowanym okręgiem z wyraźnie zaznaczonym punktem centralnym.
2. Podyktowanie dwóch ważnych reguł:
Reguła I: Maluj mandalę zawsze w określonym kierunku. Albo zaczynasz od środka

koła i ruchem spiralnym poruszasz się w stronę okręgu, albo z okręgu koła zmierzasz do jego środka.

Reguła II: Maluj tylko tymi kolorami, które lubisz.

3. Do pracy możemy wykorzystać bardzo szeroką gamę materiałów plastycznych, poprzez kredki, farby, mazaki, plastelinę, ale także kaszę, ryż, wycinki z gazet. Im większy ma rozmiar, tym większą emanuje energią i lepiej się prezentuje.
4. Pracę z mandalą zaleca się podczas wszelkiego typu zajęć, jako wstępny etap wyciszający i poprawiający koncentrację. Jej tworzenie powinno odbywać się w ciszy, skupieniu i bez pośpiechu, przy dźwiękach spokojnej muzyki.

Liście – Uczniowie kl. III c gimnazjum
Zespołu Szkół Specjalnych w Opolu

Odbitka - jesienny liść

Cele:

- ♣ rozwijanie umiejętności praktycznych
- ♣ zapoznanie z prostą techniką odbitki z wykorzystaniem darów natury
- ♣ relaksacja, wyciszenie

Czas: 1 godzina

Materiały i narzędzia:

- ♣ płyty CD: Żółty jesienny liść – Janusz Laskowski, Barwy jesieni – Seweryn Krajewski, Jesienna zaduma – Elżbieta Adamiak
- ♣ farby tempery
- ♣ suche liście
- ♣ nożyki introligatorskie
- ♣ kolorowe kartony
- ♣ pędzelki
- ♣ kartki ksero

Spodziewane efekty:

- ♣ umie estetycznie wykonać odbitkę
- ♣ potrafi wykonać dowolną ilość odbitek

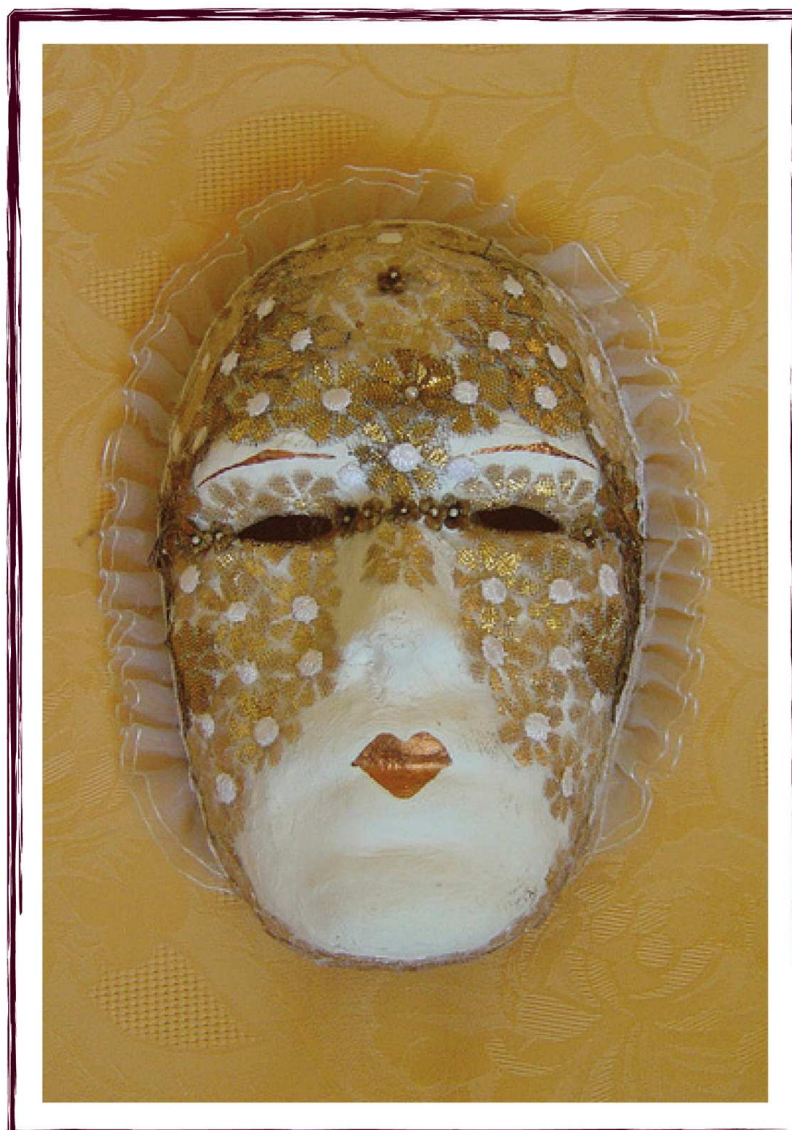
Etapy pracy:

Idziemy na wycieczkę do parku, zbieramy suche liście. Po powrocie słuchamy utworów muzycznych o tematyce jesiennej

1. Suchy liść malujemy farbą temperą. Ważne jest, by liść pokryć farbą od strony spodniej, z jego bardziej uwypuklonym unerwieniem.
2. Należy zwrócić uwagę, by farby nie kłaść za dużo, jej nadmiar należy zebrać pędzlem.
3. Kładziemy liść na czystym kartonie, stroną pomalowaną do góry.
4. Można liść od spodu przykleić klejem biurowym.
5. Na wierzch (na stronę pomalowaną) kładziemy kartkę ksero lub inną ozdobną, jednak powinna być dość cienka, nie może to być np. brystol, gdyż jest zbyt sztywny.
6. Lekko dociskamy kartkę do liścia.
7. Powoli odklejamy kartkę.
8. Otrzymaną odbitkę odkładamy do całkowitego wyschnięcia.
9. Ozdobny karton w wybranym kolorze składamy na pół do formatu wybranej koperty.
10. Nożykiem introligatorskim w stronie tytułowej karty wycinamy okienko w rozmiarze nieco większym aniżeli odbitka z liściem.
11. Po wycięciu okienka podkładamy odbitkę i przyklejamy taśmą obustronnie klejącą

- lub klejem biurowym do kartonika, tak by liść ładnie komponował się w okienku.
12. Stronę tytułową karty możemy dodatkowo udekorować ozdobną taśmą pasmanteryjną lub farbami, kredkami, rafią itp.

Praca ta może być efektowną kartą wręczoną z okazji Dnia Edukacji Narodowej.

Maska - Joanna Birkenmayer

Maska karnawałowa z masy papierowej (papier-mâché)

Cele:

- ♣ poznanie przepisu na masę papierową
- ♣ ukazanie możliwości plastycznych masy papierowej
- ♣ kształtowanie wyobraźni i inwencji twórczej

Czas: 3 godziny

Materiały i narzędzia:

- ♣ woda
- ♣ papier toaletowy szary
- ♣ mąka do wyrobienia kleju
- ♣ klej do tapet
- ♣ płyty CD: Quintet For New Tango, Cafe Luna – Brazylijska podróż

Spodziewane efekty:

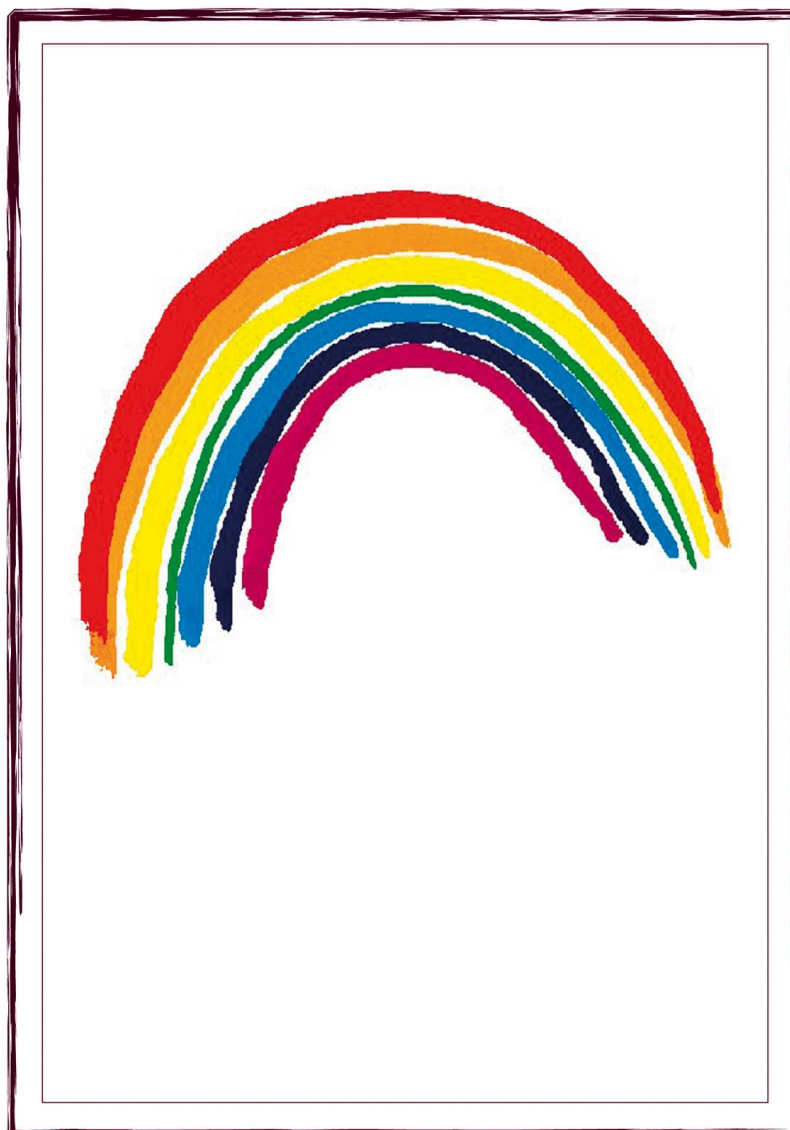
- ♣ zna przepis na masę papierową i potrafi ją zrobić
- ♣ umie wykonać maskę z masy papierowej i odpowiednio ją ozdobić

Etapy pracy:

1. Zapoznanie uczniów z przepisem na wykonanie masy papierowej.
2. Uczniowie nadmuchują balony do wielkości ludzkiej głowy.
3. Każdy ma za zadanie oblepić masą papierową balon na wielkość i szerokość maski.
4. Masa na balonach musi pozostać aż do wyschnięcia (2 dni).
5. Gdy dobrze wyschnie, uczeń odczepia maskę od balonu i wycina kształt maski.
6. Kolorowanie masek farbami.

Przepis na masę papierową:

Do miedniczki wlać 1 litr wody. W wodzie namoczyć rolkę (lub więcej) szarego papieru toaletowego. Rozdrabniamy namoczony papier rękoma lub mikserem (lepiej mikserem, jeśli nie chcemy mieć małych grudek), a następnie przelewamy go na sitko. Gdy woda przestanie kapać, ale papier nie będzie zbyt suchy, przenosimy masę z powrotem do miedniczki i wyrabiamy rękoma dodając około 4-6 łyżek kleju do tapet. Potem dodajemy około 2 szklanki sypek kredy oraz 2 szklanki mąki pszennej. Gdy wyrobimy masę powinna ona odstawać, tzn. nie lepić się. Niewykorzystaną masę można trzymać przez 2,3 dni w szczelnie zamkniętym pojemniku.

Tęcza – Uczniowie kl. III c gimnazjum
Zespołu Szkół Specjalnych w Opolu

Tęcza spełnionych marzeń

Cele:

- ♣ autoprezentacja ukryta w rysunku
- ♣ twórcze poznanie siebie i innych
- ♣ kreatywne myślenie
- ♣ zapoznanie się z procesem powstawania tęczy
- ♣ przypomnienie wiadomości na temat barw podstawowych
- ♣ poznanie zasad łączenia kolorów w celu uzyskania efektu tęczy

Czas: 30 minut

Materiały i narzędzia:

- ♣ plansze przedstawiające kolory podstawowe oraz połączenia barw podstawowych
- ♣ plansze przedstawiające schemat kolorów tęczy
- ♣ płyta CD: soundtrack z filmu „Amelia”
- ♣ świece zapachowe
- ♣ kartka papieru,
- ♣ kredki świecowe
- ♣ farby wodne

Spodziewane efekty:

- ♣ zna podstawowe kolory
- ♣ wie jak połączyć podstawowe kolory, aby uzyskać kolory pośrednie
- ♣ potrafi mówić o uczuciach
- ♣ umie nazwać uczucia towarzyszące powstawaniu pracy

Etapy pracy:

Zajęcia powinny przebiegać w dwóch etapach

1. Wykład nauczyciela na temat powstawania tęczy, kolorów podstawowych oraz powstawania kolorów z barw podstawowych
2. Uczniowie proszeni są o wspólne namalowanie tęczy zgodnie z wcześniej poznanymi zasadami łączenia kolorów, a wokół powstałej tęczy swoich najskrytszych marzeń.

Po zakończeniu pracy każdy uczeń omawia uczucia i wrażenia towarzyszące powstawaniu pracy.

Uczniowie są proszeni o narysowanie tęczy, ujmując to, co znajduje się „po drugiej stronie”.

Omówienie może dotyczyć snów i pragnień, kontrastu pomiędzy rzeczywistością a fantazją. Tęczę można porównać do poczucia nadziei i siły ucznia. Na przykład można sprawdzić, czy tęcza jest duża, kolorowa, czy też jest małym, słabo zarysowanym wzorkiem. Czy na końcu tęczy znajduje się ciemna chmura, czy coś pozytywnego?

Kolaż - Uczniowie kl. III c gimnazjum
Zespołu Szkół Specjalnych w Opolu

Kolaż

Cele:

- ♣ stymulowanie emocjonalnego i intelektualnego rozwoju poprzez ciekawą formę aktywności artystycznej
- ♣ rozwijanie zdolności poznawczych

Czas: 1 godzina

Materiały i narzędzia:

- ♣ reprodukcje prac Richarda Genowesa
- ♣ brystol
- ♣ kolorowe czasopisma
- ♣ nożyczki
- ♣ klej
- ♣ farby
- ♣ pędzelki

Spodziewane efekty:

- ♣ wie, czym charakteryzuje się technika kolażu
- ♣ z wybranych elementów potrafi stworzyć kompozycję

Wprowadzenie:

Technika kolażu rozbudza wyobraźnię, skłaniając do nietypowych i niekonwencjonalnych rozwiązań. Ważnym elementem terapeutycznym jest tutaj podejmowanie decyzji a poprzez to wyrażanie uczuć tak istotnych dla procesu terapeutycznego. Kolaż można wykonać właściwie z każdego materiału. Można ciąć lub wydzierać kawałki papieru i przyklejać je na arkuszu kartonu, technika ta nadaje powstającym pracom ciekawy wymiar strukturalno-dotykowy.

Etapy pracy:

1. Uczniowie wydzierają lub wycinają zdjęcia, obrazy, przedmioty, które kojarzą się im ze szczęściem. Mogą wybierać takie, które ilustrują ich gusta, otoczenie, rodzinę i przyjaciół. Zdjęcia nakleja się później na brystol. Można użyć farb, by dodać jakieś słowa lub obrazy, których nie znaleźli w czasopismach.
2. Omówienie prac.

„Fotografia” – Ewa Szatyńska

Portret – fotografia

Cele :

- ♣ zapoznanie się z obsługą aparatu fotograficznego
- ♣ zapoznanie się z zasadą tworzenia kompozycji w fotografii
- ♣ poznanie nowego pojęcia passe-partout oraz poznanie zasady jego wykonania

Czas: 3 godziny

Materiały i narzędzia :

- ♣ cyfrowy aparat fotograficzny
- ♣ album z fotografią portretową
- ♣ karton do wykonania passe-partout
- ♣ komputer i drukarka

Spodziewane efekty :

- ♣ potrafi samodzielnie wykonać zdjęcie portretowe
- ♣ zna podstawowe zasady kompozycji fotografii
- ♣ potrafi wykonać passe-partout

Etapy pracy :

1. Na wstępie oglądamy przykłady fotografii portretowej różnych artystów, swobodna dyskusja na temat oglądanych zdjęć. Omawiamy ogólne zasady działania cyfrowego aparatu fotograficznego oraz zapoznujemy się z jego obsługą.
2. Wykonujemy portrety kolegów i koleżanek.
3. Przeglądamy fotografie na komputerze i rozmawiamy na temat efektów naszej pracy.
4. Wspólnie wybieramy najlepsze zdjęcia i drukujemy je.
5. Każdy z uczniów wykonuje passe-partout dla swojej fotografii.
6. Aranżujemy mini-wystawkę w klasie i omawiamy powstałą galerię zdjęć.

„Reportaż” – Ewa Szatyńska

Reportaż – nasza szkoła

Cele :

- ♣ zapoznanie się z działaniem i obsługą kamery wideo
- ♣ zapoznanie się z pojęciem reportażu
- ♣ rozwijanie umiejętności pracy w grupie

Czas: 10 godzin

Materiały i narzędzia

- ♣ kamera wideo
- ♣ komputer
- ♣ kasetta wideo z krótkim reportażem

Etapy pracy :

1. Spotkanie z profesjonalistą zajmującym się kręceniem reportażu telewizyjnych.
2. Pokaz przykładowego reportażu.
3. Omówienie zasad działania kamery wideo oraz obsługi kamery.
4. Przystąpienie do pracy: uczniowie kręcą wywiady z uczniami i nauczycielami naszej szkoły, fragmenty zajęć lekcyjnych itp.
5. Kiedy nagranie jest już gotowe przystępujemy do montażu filmu na profesjonalnym sprzęcie w pracowni filmowej.
6. Wspólnie ustalamy tytuł naszego reportażu i dobieramy odpowiednią muzykę.
7. Kiedy praca jest gotowa robimy pokaz dla wszystkich uczniów.

BIBLIOGRAFIA

1. Buchalter S. I.– „Terapia sztuką”, Wydawnictwo Zysk i S-ka.
2. Chojecka M. – Pedagogika, plastyka, arteterapia – internet.
3. Forma B., Wrona M. – Rok w przedszkolu, wychowanie przedszkolne w teorii i w praktyce – internet.
4. Lewicka J.– „100 technik plastycznych”, Nasza Księgarnia, Warszawa 1967.
5. Podstawa programowa wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.